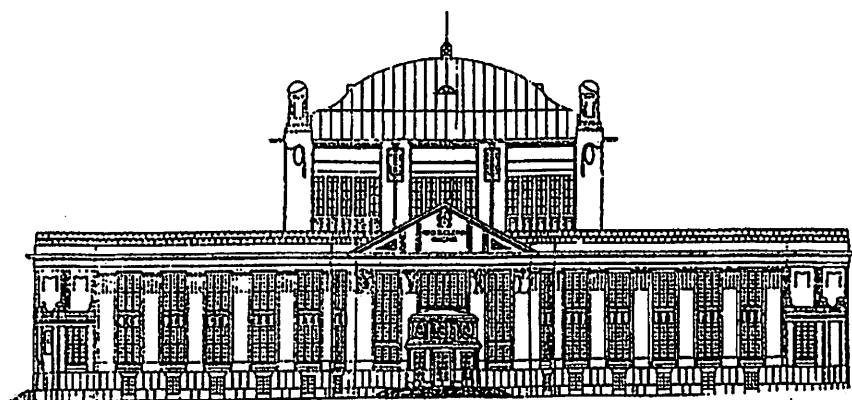

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV

PLAN RADA U 2019. GODINI

Zagreb, siječanj 2019.

Sadržaj

Uvod.....	3
Misija i vizija.....	4
1. Dostupnost i korištenje gradiva	5
1.1. Dostupnost i korištenje putem mrežnog kataloga i portala.....	5
1.2. Dostupnost i korištenje u Arhivu	6
1.3. Obrada i opis gradiva	6
2. Uključenost korisnika i javnosti	9
2.1. Programi i sadržaji namijenjeni široj javnosti.....	9
2.2. Izdavačka djelatnost	10
2.3. Znanstveno – istraživačka djelatnost	11
3. Dugoročno očuvanje arhivskog gradiva.....	13
3.1. Podrška stvarateljima u upravljanju dokumentacijom	13
3.2. Spremišta i upravljanje gradivom u spremištima	14
3.3. Konzerviranje i restauriranje	15
3.4. Zaštitno i sigurnosno snimanje (mikrofilmiranje, digitalizacija)	16
4. Podrška razvoju arhivske službe u RH	18
4.1. Matični poslovi javne arhivske službe	18
4.2. Sukcesija arhivskog gradiva bivše SFRJ	19
4.3. Povećanje stručnih kompetencija i dijeljenje znanja	20
4.4. Administrativna i tehnička podrška radnim procesima	20

Uvod

Hrvatski državni arhiv javna je ustanova čiji je osnivač Republika Hrvatska. Nadležan je za arhivsko gradivo središnjih državnih tijela i drugih institucija od značaja za hrvatsku povijest i društvo u cjelini. Kao matična ustanova javne arhivske službe pruža potporu drugim arhivima i ustanovama koje čuvaju arhivsko gradivo. Nadležnost i djelatnost arhiva uređeni su Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima i odgovarajućim provedbenim propisima.

U arhivu se čuva oko 30.000 dužnih metara arhivskog gradiva nastalog djelovanjem središnjih tijela državne uprave i pravosuđa, prosvjetnih, kulturnih, zdravstvenih i vojnih ustanova, kao i djelatnošću istaknutih pojedinaca i obitelji koje svjedoči o tisuću godina hrvatske povijesti. U okviru HDA djeluje Hrvatska kinoteka kao nacionalni filmski arhiv koji čuva hrvatsku filmsku baštinu, zbirku stranoga filma te drugo audiovizualno gradivo. Temeljna je zadaća arhiva osigurati svim zainteresiranim osobama slobodan i neometan pristup ovom gradivu u čitaonicama arhiva i putem mrežnog kataloga.

Za stvaratelje javnog arhivskog gradiva u svojoj nadležnosti arhiv osigurava podršku u zaštiti i obradi njihova gradiva, pruža im savjetodavne usluge, vodi programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja te nadzire stanje i mjere zaštite gradiva. Zajedno s njima provodi postupke vrednovanja dokumentarnog gradiva i odlučuje o tome koje će se gradivo trajno čuvati u arhivu kao povijesni izvor i dio nacionalne kulturne baštine.

HDA je matični arhiv javne arhivske službe u Republici Hrvatskoj. Kao takav skrbi za razvoj normi stručnoga rada u arhivima, pruža im podršku u radu, vodi matične evidencije arhivske službe u RH te organizira programe stručnog usavršavanja. HDA također skrbi za međunarodnu suradnju u arhivskoj djelatnosti te evidentira gradivo od značaja za RH u drugim zemljama.

Misija i vizija

Misija

Naša je misija osigurati dostupnost i iskoristivost arhivskog gradiva koje čuvamo i za koje smo nadležni te njegovim korištenjem poticati stvaranje novih vrijednosti za zajednicu i pojedince.

Hrvatski državni arhiv nadležan je za arhivsko gradivo središnjih državnih tijela i javnih institucija koje djeluju na području RH. Radi cjelovitog dokumentiranja različitih segmenata društvene, kulturne, gospodarske i političke povijesti Arhiv preuzima i gradivo privatnih stvaratelja i surađuje s njima. Arhiv preuzima i obrađuje gradivo za koje je nadležan, skrbi za njegovo trajno čuvanje i zaštitu, surađuje sa stvarateljima gradiva u zaštiti gradiva prije preuzimanja u Arhiv, pruža usluge korisnicima, priprema kulturne i druge javne programe te, kao matični arhiv, pruža podršku ostalim arhivima u RH u obavljanju njihove djelatnosti.

Vizija

Osigurat ćemo brz i potpun pristup arhivskom gradivu koje čuvamo te biti mjesto prepoznatljivo po kvaliteti usluga i korisničkom iskustvu za širok spektar korisnika i posjetitelja.

Vrijednost arhivskog gradiva očituje se na različite načine. Za istraživače i pružatelje informacijskih usluga ono je jedinstven izvor podataka, za institucije podrška u poslovanju, za pravne i fizičke osobe sredstvo za zaštitu i ostvarenje prava, a za javnost i građane poveznica s prošlošću i baštinom. Zadaća je arhiva omogućiti da ove vrijednosti budu što potpunije iskorištene.

1. Dostupnost i korištenje gradiva

Aktivnosti koje se odnose na povećanje dostupnosti i korištenja gradiva bit će usmjerene na obradu gradiva koje još nije obrađeno ili dostatno opisano, izradu novih obavijesnih pomagala, povećanje dostupnosti i korištenja obavijesnih pomagala i digitaliziranoga gradiva putem mrežnog kataloga i portala, te poboljšanje dostupnosti gradiva *in situ*.

1.1. Dostupnost i korištenje putem mrežnog kataloga i portala

Kako bi se povećala iskoristivost mrežnoga kataloga, povećala količina sadržaja i kvaliteta usluge kojom će korisnici biti zadovoljni, planirana je migracija podataka na novu platformu, te unaprjeđenje alata za opis gradiva i upravljanje katalogom.

Kontinuirano će se raditi na unosu novih, te provjeri i ažuriranju postojećih podataka o fondovima/zbirkama i stvarateljima/posjednicima gradiva.

Pojačat će se suradnja s drugim arhivima i stvarateljima gradiva kako bi se ubrzalo punjenje kataloga i skratilo vrijeme čekanja na objavu podataka.

Podatci o fondovima/zbirkama i digitalizirano gradivo pripremat će se za objavu u relevantnim međunarodnim (Europeana, Archives Portal Europe, Monasterium) i nacionalnim skupnim katalozima, odnosno portalima. Time će se povećati vidljivost izvorišnog kataloga i proširiti baza potencijalnih korisnika kataloga i digitaliziranoga gradiva kojemu se putem njega pristupa.

Aktivnosti na unaprjeđenju procesa digitalizacije i objavi digitaliziranih snimki gradiva putem kataloga uskladit će se s aktivnostima u okviru nacionalnog programa digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe koji vodi Ministarstvo kulture, te također s konkretnim trogodišnjim programom Ministarstva kulture *Digitalizacija kulturne baštine 2019 - 2021*.

U svrhu poticanja i provođenja digitalizacije arhivskoga gradiva, stvaranja novih sadržaja i usluga, kao i organizacije umreženog i produktivnog okruženja unutar HDA, ustrojen je u 2018. godini Odjel za digitalno gradivo i informacijske tehnologije, unutar kojega je formiran i zaseban Odsjek za digitalno gradivo. Očekujući kontinuirani godišnji prirast digitalnoga gradiva, bilo da je riječ o gradivu izvorno nastalome i zaprimljenom u takvome obliku, ili gradivu koje u HDA ili kod javnih stvaratelja nastaje kao rezultat digitalizacije konvencionalnoga gradiva, nužno je osigurati proširenje kapaciteta postojećih poslužiteljskih sustava. Opremanje nove ustrojstvene jedinice, uspostava i instalacija potrebne opreme, migracija postojećega digitaliziranog gradiva, definiranje postupaka buduće pohrane kao i poboljšanje naših usluga putem digitalnih medija, prioritetni je zadatak čije se izvršenje očekuje u 2019. godini. U smislu planiranoga povećanja dostupnosti i korištenja arhivskoga gradiva nužno je poboljšati raspoloživost i kvalitetu online servisa u HDA (online pristup mrežnom katalogu arhivskoga gradiva, korištenje multimedijalnih servisa i sl.).

Postojeća mrežna oprema u HDA omogućuje propusne brzine koje nisu dovoljne za korištenje ovakvih usluga na zadovoljavajućoj razini. Nastojat ćemo stoga osigurati sredstva kojima bi ostvarili proširenje postojećega pristupa internetu (CARNet mreži) zamjenom postojećih neodgovarajućih pristupnih točaka (media converter), te također nabavili neophodnu opremu.

1.2. Dostupnost i korištenje u Arhivu

Arhivsko i knjižno gradivo i nadalje će najvećemu broju korisnika biti dostupno u Velikoj čitaonici na Marulićevu trgu. Korisnicima će se pružati informacije o gradivu relevantnom za teme njihovih istraživanja, te uvjetima i načinu korištenja. Tijekom 2019. čitaonica predviđa primiti oko 8000 dnevnih posjeta korisnika. Nastavit će se povećavati količina digitalnih snimaka gradiva i digitaliziranih obavijesnih pomagala dostupnih u čitaonici, uz poboljšanje postojeće IT infrastrukture i opreme. Očekuje se izdavanje oko 25.000 jedinica arhivskoga i knjižnog gradiva u konvencionalnom obliku, te oko 1.600.000 digitalnih snimki gradiva.

Osim u Velikoj čitaonici, gradivo će korisnicima biti dostupno i u čitaonici Odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije na Kaptolu 27, kao i u čitaonici namijenjenoj za korištenje gradiva Valvasorove grafičke zbirke te Metropolitanske knjižnice na Marulićevu trgu.

Osigurat će se pouzdana i pravovremena usluga korisnicima koji se zahtjevima za podacima o gradivu ili iz gradiva, preslikama ili istraživanjem za njihove potrebe obraćaju pisanim putem. Očekuje se oko 2500 takvih zahtjeva.

U skladu s novim Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima (NN 61/2018) i provedbenim propisima čije se donošenje očekuje u sljedećemu razdoblju, ažurirat će se i unaprijediti interne procedure i pravila korištenja gradiva.

1.3. Obrada i opis gradiva

Nastavit će se obrada fondova za čije korištenje u neposrednom, ali i duljim prethodnim razdobljima postoji pojačani interes javnosti (CK SKH, fondovi tijela izvršne i zakonodavne vlasti socijalističkoga razdoblja, osobni fondovi i dr.) kao i pedesetak drugih fondova i zbirki. Za veći broj fondova i zbirki završit će se obrada i izrada obavijesnih pomagala započeta u prethodnom izvještajnom razdoblju. Različitim fazama arhivističke obrade (analiza povijesti stvaratelja i fonda/zbirke; identifikacija gradiva i izrada plana sređivanja; razvrstavanje u arhivske jedinice prema planu sređivanja, tehničko sređivanje i opremanje gradiva, vrednovanje, izrada i verifikacija novih obavijesnih pomagala; revizija, dopuna i pregled te prijepis postojećih obavijesnih pomagala) bit će obuhvaćeni sljedeći fondovi/zbirke:

25. Ugarska dvorska komora. Hrvatske plemićke obitelji i vlastelinstva; 34. Zagrebačka županija; 73. Carsko kraljevsko Ministarstvo pravosuđa; 440. Otočka graničarska pukovnija; 1111. Vlastelinstvo Brod; 1704. Generalkomanda za Dalmaciju; 1701. Generalkomanda za Hrvatsku i Slavoniju. Raspored postrojbi protiv

Bosne; 1695. Vojno zapovjedništvo u Zadru; 1735. Dalmatinski vojni zbor; 463. Vojno-operacijski spisi bana J. Jelačića; 941. Trgovačka uprava. Spisi za primorje; 942. Državna kancelarija. Provincije. Dalmacija; 71. Carsko kraljevsko ministarstvo bogoštovlja i nastave; 1040. Franjo Jelačić; 79. Zemaljska vlada. Odjel za unutarnje poslove; 81. Zemaljska vlada. Odjel za pravosuđe; 82. Zemaljska vlada. Odjel za narodno gospodarstvo; 136. Direkcija jugoslavenskih državnih željeznica; 139. Osječka oblast; 144. Savska banovina. Upravno odjeljenje; 146. Savska banovina. Poljoprivredno odjeljenje; 152. Savska financijska direkcija u Zagrebu; 155. Banovina Hrvatska. Kabinet bana ; 219. Ministarstvo prometa i javnih radova NDH; 223. Ministarstvo unutarnjih poslova NDH; 259. Redarstvena oblast za grad Zagreb; 394. Stol sedmorice; 395. Banski stol, 1848-1945; 411. Upravni sud u Zagrebu; 491. Opće upravno povjereništvo NDH kod II. armade talijanske vojske; 570. Prva hrvatska štedionica; 675. Pravoslavna gornjokarlovačka eparhija; 890. Personalni spisi državnih službenika Zemaljske vlade, Pokrajinske uprave, oblasnih uprava, Savske banovine, Banovine Hrvatske i ministarstva NDH; 1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a; Centralna banka za trgovinu, obrt i industriju d.d. Zagreb; 279. Predsjedništvo Vlade NRH; 280. Izvršno vijeće Sabora SRH 1953-1990.; 283. Ministarstvo financija NRH; 301. Državni sekretarijat za poslove opće uprave i budžet 1952-1965.; 317. Komitet za zakonodavstvo i izgradnju narodne vlasti pri Predsjedništvu vlade Narodne Republike Hrvatske; 1411. Republički sekretarijat za zakonodavstvo i organizaciju Socijalističke Republike Hrvatske; 1412. Republički sekretarijat za opće privredne poslove Socijalističke Republike Hrvatske; 1561. Služba državne sigurnosti RSUP SRH; 1586. Republički sekretarijat za privredu Socijalističke Republike Hrvatske; 1643. Savjet za zakonodavstvo i izgradnju narodne vlasti Vlade Narodne Republike Hrvatske; 1651. Državni sekretarijat za poslove narodne privrede Narodne Republike Hrvatske; 1985. Republički sekretarijat za budžet i opću upravu; 2057. INA industrija nafte d.d.; 367. Republički zavod za statistiku SRH; 1741. Ured predsjednika RH Franje Tuđmana, 1990-1999.; 2002. Državno odvjetništvo RH; 2031. Vjesnik; 2039. Urbanistički institut Hrvatske ; 1220. Centralni komitet Saveza komunista Hrvatske; 639. Hrvatski pjevački savez; 311. Republička geodetska uprava SRH; 790. Artur Benko Grado; 831. Andrija Štampar; 902. Kartografska zbirka; 903. Grafička zbirka; 907. Zbirka stampata; 1421. Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju; 1454. Zbirka iskaznica; 1769. Bogdan Radica; 1770. Božidar Rašica; 1990. August Košutić; 1058. Ambroz Maroičić.

Nastavit će se i obrada zbirki fotografija i mikrofilmova. Kroz poslove sređivanja fotografskih zbirki i ažuriranja postojećih podataka, sumarno će se obraditi više desetaka dužnih metara nesređenoga gradiva, dok se pojedinačno planira obraditi oko 20.000 fotografskih snimaka i oko 2000 jedinica mikrofilmova iz sljedećih fondova/zbirki: 1448. Zbirka mikrofilmova matičnih knjiga i popisa obitelji; 1741. Ured predsjednika RH Franje Tuđmana; 2022. Fedor Kritovac; 2031. Vjesnik – serija Fotodokumentacija; 2105. Vladimir Susić.

Nastavit će se obrada pojedinih manjih cjelina gradiva nadbiskupskoga duhovnog stola, te provjera i dodatno sređivanje sjedničkih spisa Prvostolnoga kaptola zagrebačkog iz 19. stoljeća. Predviđeno je sređivanje gradiva nekoliko župnih arhiva koji se zbog neprimjerenih uvjeta čuvanja preuzimaju u Nadbiskupijski arhiv, potom ostavštine Doris Baričević, te još nekoliko ranije preuzetih ostavština pokojnih svećenika. Nastavit će se posao izrade osnovnog popisa svećenika Zagrebačke nadbiskupije tijekom njezine povijesti, započet prethodnih godina u suradnji s Društvom za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, također i višegodišnji

projekt obrade grafika 16. i 17. stoljeća u Valvasorovoj knjižnici, te popune kataložnih podataka o Valvasorovoj grafičkoj zbirci Zagrebačke nadbiskupije.

Nastavit će se obrada zbirke audiovizualnoga gradiva, revizija tehničkoga stanja i redoviti kontrolni pregledi AV gradiva na svim nosačima, s ciljem stvaranja središnjega kataloga podataka (u elektroničkom obliku) o svakom filmskom djelu pohranjenom u HDA. Središnji katalog će sadržavati sve podatke o određenom djelu ili zapisu bez obzira na medij koji je nositelj informacije, no ujedno i podatke o obradi sukladno FIAF-ovom priručniku za katalogizaciju pokretnih slika, koji ujedno obuhvaća i postojeće arhivističke standarde obrade podataka.

Planira se završetak obrade Zbirke filmskih fotografija za domaći film te posljedično tome, izrada odnosne elektroničke evidencije i obavijesnoga pomagala. Zbirka plakata za domaći film je u ranijim godinama u velikoj mjeri digitalizirana, dok se zadnjih godina dio plakata preuzima u već digitaliziranom obliku. S tim u vezi također će se izraditi njihova elektronička evidencija, povezivanje evidencije s digitaliziranim gradivom, te digitalizirati preostali plakati.

Nastavit će se kontinuirana revizija tehničkoga stanja izvornog gradiva, redoviti kontrolni pregledi i ažuriranje evidencije stanja distribucijskih kopija filmskih djela na svim nosačima. Podatci o tehničkoj obradi unijet će se u bazu podataka, a ažurirat će se i podatci vezani uz matičnu obradu filmova i tehničko stanje nosača zapisa. Planira se utvrđivanje tehničkoga stanja, obrada i ažuriranje podataka u evidencijama, za oko 400 naslova nacionalne kinematografije.

Dosjei svih fondova/zbirki arhivskoga gradiva dopunjavat će se novom dokumentacijom. Nastavit će se s procjenom informacijske vrijednosti i pouzdanosti postojećih obavijesnih pomagala, uz upis podataka o svim identificiranim opisnim jedinicama u mrežni katalog.

Nastavit će se obrada knjižnoga fonda u Knjižnici HDA i Metropolitanskoj knjižnici u sastavu Odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije, uz praćenje potreba i zahtjeva korisnika i djelatnika HDA. Usporedno sa sadržajnom obradom, obaviti će se i pripadajuća tehnička obrada i smještaj građe. Uslijed nabave novoga mrežnog knjižničnog kataloga, očekuje se veća mrežna vidljivost i povećanje broja korisnika knjižne građe.

2. Uključenost korisnika i javnosti

Aktivnosti koje se odnose na uključenost korisnika i javnosti u programe Arhiva usmjerene su na održavanje i povećanje dostignute razine događaja namijenjenih široj javnosti i njihovu mobilnost, sudjelovanje u obilježavanju obljetnica općedruštveno značajnih događaja, redefiniranje uloge Arhiva kao mjesta istraživačkoga rada i razvijanje suradnje s drugim nositeljima istraživačkog rada na područjima relevantnima za Arhiv, proširenje suradnje s obrazovnim ustanovama i ponude sadržaja uz obrazovne programe, unaprjeđenje mogućnosti za rad zainteresiranih osoba u programima Arhiva, te unaprjeđenje komunikacije s javnošću putem društvenih mreža i drugih suvremenih komunikacijskih alata.

2.1. Programi i sadržaji namijenjeni široj javnosti

Tijekom cijele godine odvijat će se javni programi Kulturnog i Filmskog četvrtka. Obilježiti će se niz manifestacija, među kojima su prioritetne: Međunarodni dan arhiva 9. lipnja, Dan HDA 10. listopada i Svjetski dan audiovizualne baštine 27. listopada. Sudjelovat ćemo u pojedinim aktivnostima drugih ustanova koje su uže ili šire vezane uz arhivsku djelatnost, kako bi se povećao interes za arhive i arhivsko gradivo, proširio krug korisnika te unaprijedila svijest o arhivskome gradivu kao važnome segmentu kulturne baštine (Noć muzeja; Međunarodni dan/mjesec muzeja; Noć knjige; Dan EU baštine; Tjedan cjeloživotnog učenja, ...). Nastavit će se program prezentacije gradiva iz zbirke Arhiva putem filmskih programa u kinu Tuškanac, dijelom samostalno, a dijelom u suradnji s Hrvatskim filmskim savezom.

Redovito će se održavati edukativne radionice za zainteresirane grupe polaznika u i izvan HDA. Nastavit će se s programom posjeta (razgleda zgrade i stalnoga izložbenog postava) uz stručno vodstvo za individualne i grupne posjete na hrvatskom, engleskom, njemačkom i talijanskom jeziku.

Priredit ćemo tri izložbe s katalozima i drugim pratećim materijalima:

- 100 godišnjica prijenosa posmrtnih ostataka P. Zrinskog i F.K. Frankopana u Hrvatsku, travanj 2019;
- *Bicikl (200. obljetnica patentiranja bicikla)*, lipanj 2019, Međunarodni dan arhiva;
- *1848/1849 godina u Hrvatskoj*, povodom 170. obljetnice ukidanja feudalnoga sustava, objave *Zahtjevanja naroda*, konstituiranja prvoga nestaleškog Sabora, te drugih procesa nacionalnog, socijalnog i kulturnog samoosvješćivanja Hrvata, listopad 2019, Dan(i) HDA.

Osim vlastitih izložbi, nastavit će se s predstavljanjem drugih arhiva i srodnih institucija u HDA tijekom godine izložbama, promocijama njihovih izdanja i raznovrsnim predavanjima. Omogućit ćemo i gostovanje izložbi HDA u drugim institucijama, planiramo oko 3-4 gostovanja. U suradnji s Kinotekom Makedonije planira se program prezentacije hrvatske filmske baštine (program filmova i izložba filmskih plakata) u Skoplju pod nazivom „Dječji pogled“.

Promicat će se izdavačka djelatnost HDA kroz redovitu, komisionu i promotivnu prodaju izdanja, predstavljanje na sajmovima knjiga u Hrvatskoj i inozemstvu i drugim uz knjigu vezanih manifestacija (Svjetski dan knjige i autorskih prava, Međunarodni sajam knjiga i učila – Interliber, Sa(n)jam knjige Pula, ...), te povezivanje s različitim portalima i drugim kulturnim i znanstvenim institucijama.

Sva događanja u HDA bit će popraćena promotivnim aktivnostima za koje će biti pripremane najave, pozivnice, plakati i objave za web stranice i društvene mreže. Pripremat će se novi i ažurirati, redizajnirati i dotiskivati postojeći promotivni materijali. Surađivat će se s mrežnim portalima i drugim medijima zainteresiranim za objavu novosti o događanjima u HDA.

Očekuje se da će opisane programe u HDA tijekom godine posjetiti oko 6500 posjetitelja.

2.2. Izdavačka djelatnost

Priredit ćemo dvije redovne periodične publikacije: Arhivski vjesnik br. 62/2019. i Fontes br. 25/2019. Arhivski vjesnik, koji u 2019. obilježava 120 godišnjicu izlaženja (izlazi od 1899.), središnji je arhivistički časopis u RH u kojem se objavljuju kategorizirani znanstveni i stručni radovi s područja arhivske teorije i prakse, povijesti institucija, pomoćnih povijesnih i informacijskih znanosti, a dijelom i prilozi koji ne podliježu recenzentskom postupku (prikazi i ocjene knjiga i časopisa, izvještaji sa skupova i sl.). U novom pak broju Fontesa objavit ćemo odabrane dokumente Isusovačkoga kolegija Rijeke. Izbor gradiva obuhvatit će povlastice Kolegija, važnije dokumente o vlasništvu nad pojedinim posjedima na području grada Rijeke i okolice (Kastav, Veprinac, Mošćenica), te gradivo vezano uz rad isusovačke akademije i crkve sv. Vida.

Objavom drugog sveska zapisnika sjednica Izvršnog komiteta CK SKH 1964. – 1965. i zapisnika sjednica Izvršnog vijeća Sabora NRH 1953. – 1963. (dva sveska) nastaviti će se aktivnost HDA usmjerena na objavu cjelina izvornoga arhivskog gradiva značajnog za istraživanje političkih, društvenih, gospodarskih i drugih aspekata hrvatske povijesti u razdoblju nakon Drugoga svjetskog rata.

Priredit ćemo i tiskati izdanje *Škrinja povlastica i povlastice Kraljevina (povijesni pregled)*. Riječ je o dvojezičnome izdanju o Škrinji povlastica s opisom isprava iz fonda HR-HDA-2. Sabor Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije. Povlastice Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije. Za svaku ispravu pripremit će se digitalna preslika, regest, bibliografska jedinica (ako postoji), a za važnije dokumente i prijevod.

Objavom dvaju izdanja nastojat ćemo stručnoj i široj javnosti predstaviti popratno filmsko gradivo (knjige snimanja, scenariji, skice i nacrti scenografije, kostima i rekvizita, fotografije, plakati, brošure, katalozi, novinski isječci i dr.) koje HDA čuva uz pojedina filmska djela. U izdanju *Riječ iza slike: Tko pjeva zlo ne misli*, planiramo objaviti knjigu snimanja toga znamenitog hrvatskog filma, popraćeno uvodnim esejima, odabranom foto dokumentacijom te biografijama glavnih glumaca i autora.

Knjiga radnoga naslova *Fotografski izvornici (Photographic originals)* koju planirano objaviti kao dva zasebna izdanja: na hrvatskome i engleskom jeziku, prerađena je doktorska disertacija dr. sc. Hrvoja Gržine obranjena na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, 2017. godine. Osim proučavanju fotografskih snimaka u arhivima, knjiga je prilog širem diskursu tehničke i društvene povijesti fotografije.

S ciljem doprinosa znanstvenome istraživanju Prvoga svjetskog rata, objavit ćemo zbornik radova sa znanstveno-stručnoga skupa *Konac velikog rata*, održanome u HDA u studenome 2018. S istim ciljem planira se i objava korespondencije Stjepana Sertića, jednoga od zapovjednika zagrebačke domobranske pješačke pukovnije, sa svojom suprugom Natalijom tijekom 1915-1918.

Godine 2004. priređena je i tiskana brošura (pedesetak stranica) o povijesti i djelatnosti HDA, te gradivu kojega čuvamo. U 2019. godini planiramo objaviti prošireno i dopunjeno izdanje na hrvatskome i engleskom jeziku.

U suradnji s Društvom za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, planira se završiti pripremu i objaviti vrlo traženi strojopis dr. Ljudevita Ivančana „Podatci o zagrebačkim kanonicima“ iz 1924. godine.

Ovisno o mogućnostima, pojedina izdanja pripremit će se za prijavu na javni poziv Ministarstva znanosti i obrazovanja za dodjelu financijske potpore za izdavanje znanstvenih knjiga u 2019. godini.

2.3. Znanstveno – istraživačka djelatnost

HDA obavlja znanstvenu djelatnost na područjima informacijskih znanosti, povijesti i drugih srodnih disciplina. Suraduje s drugim znanstvenim organizacijama u zemlji i inozemstvu. Znanstvena djelatnost čini važnu sastavnicu djelatnosti u zaštiti, istraživanju i korištenju arhivskog gradiva, te doprinosi sposobnosti Arhiva da razvija svoju djelatnost i usluge, unapređuje metodologiju i norme stručnog rada u arhivima, te da jača suradnju s drugim ustanovama i organizacijama posebice u zajedničkim razvojnim projektima. U tu svrhu u HDA je formiran i novi odjel: Zavod Ivan Kukuljević Sakcinski, koji će biti glavni nositelj znanstvenih aktivnosti.

Znanstveno-stručnim skupom u travnju obilježit će se 100. obljetnica prijenosa zemnih ostataka Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana iz Austrije u Hrvatsku, a u studenome ćemo obilježiti 120 godina izlaženja najstarijega i najdugovječnijeg arhivističkog časopisa u Hrvatskoj (kategoriziranoga kao A1 časopis).

U suradnji s Nord East Document Conservation Center – NEDCC iz Andovera – SAD, u svibnju 2019. godine planiramo organizirati trodnevni međunarodni simpozij o očuvanju fotografske baštine. Očekuje se sudjelovanje polaznika (konzervatori-restauratori, arhivisti, kustosi) iz desetak zemalja (Hrvatska, Češka, Slovačka, Mađarska, Bugarska, Slovenija, Poljska, Rumunjska, Rusija, SAD).

Nastavit će se projekt (3. faza) izrade baze žrtava logora Auschwitz s područja Hrvatske, koja će biti sastavni dio planiranog stalnog muzejskog postava u Državnom

muzeju Auschwitz-Birkenau. Završit će se započeta istraživanja i sravnjivanje podataka s postojećim parcijalnim/nepotpunim popisima žrtava. Izradit će se studija/pregledni radovi/analize transporta odnosno popis stradalih. Predviđen je istraživački boravak u domaćim i inozemnim ustanovama u kojima se čuvaju relevantni izvori.

Nastavit će se suradnja s Hrvatskim institutom za povijest na dva projekta. Prvi je znanstveno-istraživački projekt Vojnički život i slike ratnika u hrvatskom pograničju od 16. stoljeća do 1918., kojeg je HIP nositelj, a odobrila ga je i financira Hrvatska zaklada za znanost. U sklopu navedenoga HDA će sudjelovati u organizaciji izložbe *Povratak u Vojnu krajinu/The Military Frontier revisited* u Gradske muzeju Varaždin.

Drugi je projekt COURAGE: Razumijevanje kulturne baštine neslaganja u bivšim socijalističkim državama, čije je financiranje znanstvenom timu HIP-a u konzorciju pod koordinacijom Mađarske akademije znanosti i umjetnosti, odobrila Europska komisija u okviru poziva Reflective-4-15: Cultural opposition in the former socialist countries znanstvenog programa Obzor 2020.

Zajedno s drugim znanstvenim i baštinskim ustanovama (HAZU, NSK u Zagrebu, Državni arhiv u Zagrebu), HDA sudjeluje u projektu Obnovljiva baština za održivi i pametan razvoj u hiperpovezanom svijetu, koji Hrvatska gospodarska komora provodi u suradnji s Etnografskim muzejom. Cilj projekta je stvaranje jedinstvene kulturne i posjetiteljske ponude (izložbenog postava) u okviru tih dviju najvažnijih institucija u području etnografije i gospodarstva.

Sudjelovat ćemo u organizaciji Festivala povijesti Kliofest 2019.

Nastavit će se suradnja s visokim učilištima kroz sudjelovanje djelatnika HDA u izvođenju nastave, održavanje pojedinačnih tematskih predavanja za seminarske grupe i druge oblike suradnje.

Podržavat će se i nadalje održavanje prakse i stručnog usavršavanja u HDA učenika i studenata, te pripravnika i djelatnika drugih ustanova.

3. Dugoročno očuvanje arhivskoga gradiva

HDA treba osigurati primjerene uvjete za preuzimanje gradiva svih stvaratelja u svojoj nadležnosti koje im više nije potrebno u tekućem poslovanju, bilo da se radi o elektroničkome ili konvencionalnom gradivu. Aktivnosti na tom području usmjerene su na poboljšanje načina upravljanja uvjetima u spremištima, uređenje novih spremišta za preuzimanje gradiva, poboljšanje uvjeta u postojećim spremištima, provođenje mjera aktivne zaštite gradiva koje je ugroženo ili oštećeno, tehničko uređivanje gradiva, unaprjeđenje informacijskog sustava Arhiva na način da obuhvati i podrži upravljanje spremištima i gradivom u procesu obrade i korištenja, te pokretanje projekta uspostave e-arhiva.

3.1. Podrška stvarateljima u upravljanju dokumentacijom

Davanjem podrške javnim tijelima i drugim organizacijama u upravljanju dokumentacijom koja nastaje njihovim radom, HDA utječe na kvalitetu i obrađenost dokumentacije koju će s vremenom preuzeti, te doprinosi učinkovitosti i racionalnosti dokumentacijskih sustava javnih tijela i ustanova. Te aktivnosti uključuju i podršku područnim državnim arhivima u upravljanju njihovim gradivom i u radu sa stvarateljima gradiva u njihovoj nadležnosti.

Tijekom 2019. planira se obaviti pedesetak redovnih i desetak izvanrednih nadzora nad zaštitom gradiva kod javnih i privatnih stvaratelja i posjednika arhivskoga gradiva.

Predviđa se izdavanje pedesetak suglasnosti na interne akte o zaštiti i čuvanju arhivskoga i dokumentarnog gradiva, te rješavanje oko 190 zahtjeva za izlučivanje (većinom) javnoga dokumentarnog gradiva.

Ovisno o raspoloživim resursima, za 5-10 stvaratelja/posjednika u nadležnosti, kroz posebne projekte suradnje HDA će pružiti stručnu podršku u obradi i opisu gradiva, izradi normativnih akata za upravljanje dokumentacijom, ili kroz privremeni smještaj njihova gradiva u HDA.

Redovito će se pružati podrška stvarateljima/posjednicima te područnim državnim arhivima u vezi dostave popisa gradiva propisanim elektroničkim obrascem.

Djelatnici odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije redovito će nadzirati rad pismohrane Nadbiskupskog duhovnog stola i pružati pomoć kod sređivanja gradiva pojedinih ustanova Zagrebačke nadbiskupije (pismohrana Nadbiskupijskog duhovnog stola, pismohrane pojedinih župa na području nadbiskupije).

Planira se održavanje tri trodnevna Tečaja uredskoga poslovanja i upravljanja dokumentacijom namijenjenih djelatnicima zaduženima za rukovanje i upravljanje

gradivom kod stvaratelja (modul 1 Programa usavršavanja), s predviđenih oko 150 polaznika. Dodatno se planira i održavanje radionice *Normativni akti u svezi sa zaštitom i upravljanjem dokumentacijom i zbirni popis gradiva – svrha i metodologija izrade*, kao i radionica o načinima organiziranja digitalizacije gradiva te uzusima i normama upravljanja digitalnim repozitorijima radi dugotrajnoga očuvanja. Na zahtjev pojedinih stvaratelja/posjednika osmišljavat će se i realizirati specifični edukativni programi prilagođeni njihovim potrebama poslovanja i upravljanja dokumentacijom.

Temeljem zakonske obveze HDA će nastaviti s preuzimanjem javnoga arhivskog gradiva nastalog do 1990. godine. To će se gradivo preuzimati ovisno o raspoloživim spremištima kapacitetima HDA i prema listi prioriteta, ovisno o uvjetima smještaja toga gradiva kod stvaratelja/posjednika.

Predviđa se rješavanje oko 50 predmeta preuzimanja privatnoga gradiva u HDA po osnovi darovanja i otkupa, te davanja mišljenja na 3-5 postupaka otkupa gradiva drugih državnih arhiva. Time se također osigurava da vrijedno gradivo bude trajno u vlasništvu javnih arhivskih ustanova, primjereno zaštićeno i dostupno korisnicima.

Od proizvođača filmova će se nastaviti preuzimati filmsko gradivo – djela predviđena za kinematografsko prikazivanje s odgovarajućom dokumentacijom (scenarij, knjiga snimanja, ispis dijaloga, plakat i izbor fotografija) - od proizvođača filmova. Jednako tako nastaviti će se s preuzimanjem AV gradiva od privatnih posjednika i stvaratelja koji će se javljati s ponudama gradiva. Na osnovu evidencija u Kinoteci, te evidencija koje vodi Hrvatski audiovizualni centar, revidirat će se podatci o do sada završenim filmskim djelima koja producenti još uvijek nisu predali u Hrvatsku kinoteku, te će se nastojati prikupiti i to gradivo.

3.2. Spremišta i upravljanje gradivom u spremištima

Cilj je zaštite gradiva optimizirati uvjete pohrane i tako usporiti procese njegova starenja te ga zaštititi od oštećenja, gubitka ili propadanja. Da bi se to postiglo, potrebno je osigurati i unaprijediti primjerene uvjete pohrane i odgovarajući režim zaštite gradiva, u skladu sa standardima struke.

Radi nedostatka odgovarajućeg spremišnog prostora za javno arhivsko gradivo koje je prema zakonskoj obvezi dužan preuzeti, HDA je u prethodnom razdoblju pristupio uređenju jednog objekta bivše vojarne „Ljudevit Posavski“ u Kerestincu. Potpunim uređenjem toga objekta osigurat će se prostor za smještaj oko 10 000 d/m gradiva. Dinamika izvođenja i završetak radova na uređenju i opremanju policama/regalima ovisit će o raspoloživim sredstvima.

Također ovisno o raspoloživim sredstvima, nastaviti će se s ulaganjima u poboljšanje sustava kartičnog ulaska u spremišta, tehničke i vatrodojavne zaštite u spremištima i nabavu dodatne opreme (kolica, ljestve i druga oprema za manipulaciju gradivom; oprema za održavanje mikroklimatskih uvjeta).

Neopremljeno će se gradivo opreмати odgovarajućom zaštitnom ambalažom (kutije, omoti, mape, naljepnice) koja udovoljava normama za dugotrajnu pohranu

arhivskoga gradiva i knjižne građe, čime će se produljiti njegov očekivani životni vijek. Nastaviti će se preventivna zaštita odnosno opremanje gradiva posebnih formata (karata, grafika, plakata). Nastaviti će se također zamjena izvorne uredske ambalaže i otvorenih arhivskih kutija te kutija previsoke kiselosti. Gradivo posebnih / velikih formata do sada pohranjeno na neodgovarajući način, izravnavaće se i opremiti odgovarajućom zaštitnom ambalažom. Tehnička obrada dijela gradiva potrebna je i radi zamjene dotrajalih omota i omota od kiselog papira, isprašivanja, uklanjanja plastike, metalnih spajalica i drugog štetnog materijala, ažuriranja i ujednačavanja oznaka na tehničkim jedinicama te ažuriranja topografskih oznaka nakon preseljenja gradiva.

U 2019. godini, u smislu tehničkoga opremanja, obradit će se oko 400 dužnih metara gradiva, a popisi gradiva u tom smislu ažurirat će se s 5000 inventarnih jedinica.

Redovito će se ažurirati podatci u topografskom inventaru kao i evidencija s tehničkim podacima o spremištima, te će se označavati svi novo preuzeti fondovi. Redovito će se održavati urednost i sigurnost spremišta i u njima smještenoga gradiva (otprašivanje gradiva, pregled fizičkog stanja gradiva, očitavanje mikroklimatskih podataka na oko 50 mjernih točaka, razvrstavanje i odvojeno prikupljanje otpada (papir, plastika, metal), predaja izlučenoga gradiva, multiplikata i dotrajale ambalaže na industrijsku preradu).

3.3. Konzerviranje i restauriranje

Kroz redovni program konzerviranja i restauriranja gradiva odvijat će se radovi na popravcima uveza i izradi novih uveza za potrebe HDA (do 30 knjiga), hitne intervencije i manji konzervatorsko-restauratorski popravci za potrebe izlaganja na izložbama, snimanja, kao i rezanje listova na različite formate i izrada zaštitne opreme za gradivo.

Kroz dopunski program nastaviti će se konzervatorsko-restauratorski radovi na gradivu HDA prema listi prioriteta, iz sljedećih fondova i zbirki:

31. Srijemska županija (1563-1850, kutija br. 927– 350 listova); 441. Ogulinska graničarska pukovnija (1753-1873, knjiga br. 294, 295, uvez 2 knjige; cca 200 listova); 1801. Razne osobe (23 jedinice i 3 fotografije); 833. Šurmin Đuro (21 list); 904. Zbirka planova (1600-1945, 6 jedinica); 907. Zbirka tiskovina/stampata (6 plakata); 101. Modruško-riječka županija (29/101 - Katastar pučkih škola u području županije modruško-riječke (B-V) 1901-1915; knjiga br. 315; cca 300 listova); 395. Banski Stol (11. Glavni poslovni iskaz kotarskih sudova 1890. – cca 500 listova; Poslovni iskazi i pojedinačni predmeti 1870., 1888., i 1892. – cca 500 listova); 1533. Štedionica NDH (1927-1948, pregled gradiva za prijedlog preventivne zaštite, knjiga 22 – cca 150 listova, knjiga 68 – cca 150 listova); 1609. Republička komisija za iseljenička pitanja (1961-1965, Iseljenički imenik ostavina i renta 1935-1964 – cca 200 listova); 1947. Republički komitet za građevinarstvo, stambene i komunalne poslove (1971-1989 – cca 2.550 listova f A4 i 150 nacrti f A2); 1422. Fond Agencije za fotodokumentaciju (Album br. 185, Autor: Milan Pavić, 1945.g.; 10 listova sa fotografijama); 1443. Zbirka portreta – nastavak radova (23 fotografije različitih formata); Knjižnica HDA: novine Seljački dom; Zagreb; 1938.g. (cca 30 listova);

Metropolitanska knjižnica: Knjiga-antifonar: Graduale ecclesiae cathedralis Zagradiensis MR 6, 1719. g. (cca 50 listova pergamene); Kataložna kutija – Inkunabule; stari rukopisi, mlađi rukopisi; 1914. g.

Kako bi se smanjio nepovoljan utjecaj vanjskih čimbenika na arhivsko gradivo koje se čuva u spremištima, nastaviti će se program preventivne zaštite gradiva na fondovima: 907. Zbirka tiskovina/stampata; 1533. Štedionica NDH (1927-1948) i dijela fonda 2039. Urbanistički institut Hrvatske (planovi, nacrti).

Na gradivu na kojem se odvija konzervatorsko-restauratorski postupak provoditi će se potrebna mikroskopska istraživanja (analiza i identifikacija papirnih vlakana, identifikacija podrijetla kože i pergamene); kemijska ispitivanja (ispitivanje pH vrijednosti papirnog nositelja gradiva, topljivost pigmenata, spot testovi tinta i veziva u bojanim slojevima); povijesna i povijesno-umjetnička istraživanja.

U slučaju potrebe poduzet će se izvanredne intervencije na spašavanju gradiva u Centru za spašavanje gradiva nakon katastrofa koji je opremljen liofilizatorom, komorom za zamrzavanje i prostorijom za kontrolirano sušenje gradiva.

Prema prioritetima ugroženosti, potrebama i zahtjevima, nastaviti će se konzervatorsko-restauratorski radovi na gradivu drugih posjednika u Hrvatskoj i BiH.

Svi obavljeni konzervatorsko-restauratorski radovi bit će dokumentirani u pisanom obliku i fotodokumentirani digitalnom kamerom. Opseg fotodokumentiranja i dokumentiranja prilagodit će se stupnju složenosti oštećenja i obimu konzervatorsko-restauratorskih zahvata.

3.4. Zaštitno i sigurnosno snimanje (mikrofilmiranje, digitalizacija)

Za digitalizaciju u okviru nacionalnog programa digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe koji vodi Ministarstvo kulture (2019. – 2021.) započet će priprema oko 2.500.000 jedinica iz sljedećih fondova i zbirki (priprema će se nastaviti i u prvoj polovici 2020.):

25. Ugarska dvorska komora. Hrvatske plemićke obitelji i vlastelinstva (1251-1864); 34. Zagrebačka županija. Županijske skupštine (serija) (1759-1848); 1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a; 280. Izvršno vijeće Sabora SRH. Zapisnici sjednica. Spisovodstvene evidencije (1953-1990); 1616. Predsjedništvo SRH (1974-1990); 1167. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva. Odjel za agrarnu reformu i kolonizaciju. Odluke Komisije za agrarnu reformu i kolonizaciju (serija) (1945-1951); 1652. Komisija za odlikovanja Predsjedništva SRH. 2.1. Zapisnici sjednica (serija); 2039. Urbanistički institut (1947-1996); 367. Republički zavod za statistiku. Popisi stanovništva (serija); 1353. Političke stranke i udruge (grupa VI); 1363. Politička situacija (grupa XXI); 1421. Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju. Upisnici čestica; 907. Zbirka stampata; 902. Kartografska zbirka (sign. A i B); 1011. Mile Budak.

Izradit će se oko 350.000 digitalnih snimaka gradiva iz sljedećih fondova i zbirki HDA:

79. UOZV, serija SDDS; 902. Kartografska zbirka (nastavak iz 2018.); 907. Zbirka stampata (nastavak iz 2018.); 1220. Centralni komitet Saveza komunista Hrvatske, mikrofilmovi; 1421. Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju – katastarsko gradivo, upisnici čestica (nastavak iz 2018.); 1422. Fond fotografija Agencije za fotodokumentaciju; 1448. Zbirka mikrofilmova matičnih knjiga i popisa obitelji; 1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a (nastavak iz 2018.); 1561. SDS RSUP SRH (nastavak iz 2018.); 1741. Ured predsjednika RH Franje Tuđmana. Fotografije (nastavak iz 2018.); 650. Pavlinski samostan Lepoglava (nastavak iz 2018.); 657. Pavlinski samostan Svetice

Osim snimanja, digitalizacija arhivskoga gradiva uključuje i pripremu prostora i uređaja za snimanje, izradu probnih snimaka, kontrolu rezultata, izradu izvedenih snimaka (slika za pregled i identifikacijskih sličica), kao i pohranu dobivenih digitalnih datoteka na odgovarajuće jedinice.

Izradit će se oko 50.000 master-snimaka (negativa) na mikrofilmu. Poslovi mikrofilmiranja gradiva nastaviti će se na ranije započete fondove 78. Zemaljska vlada. Predsjedništvo. Za sve master-snimke planira se izrada njihovih direkt-duplikata i korisničkih pozitiva. Izrada svih mikrofilmskih svitaka uključuje razvijanje/fiksiranje slike na filmu, kontrolu kvalitete i integriteta snimljenoga mikrofilma, te završno opremanje svitaka (ambalaža i oznake). Matične su knjige najvećim dijelom mikrofilmirane, no još se uvijek sporadično pronalaze knjige koje nisu snimljene, pa se stoga planira doprema i mikrofilmiranje manjega broja takvih matičnih knjiga.

Sredstvima dodijeljenim od Hrvatskoga audiovizualnog centra planirana je zaštita i restauracija audiovizualnih zapisa na filmskoj vrpici iz nacionalne filmske zbirke, te digitalizacija filmova fotokemijski restauriranih kroz projekte iz ranijih godina.

Sukladno sklopljenim sporazumima o suradnji, sudjelovat ćemo u pripremi i realizaciji projekata restauracije filmskoga gradiva nekoliko producenata.

4. Podrška razvoju arhivske službe u RH

HDA je matični arhiv u javnoj arhivskoj službi u RH. Aktivnosti na tom području bit će usmjerene na razvoj normi i unaprjeđenje stručnoga rada u arhivima, te provođenje programa osposobljavanja i usavršavanja stručnog osoblja u arhivima i osoba koje sudjeluju u upravljanju dokumentarnim i arhivskim gradivom izvan arhiva. Pripremat ćemo i usklađivati provedbu zajedničkih programa razvoja djelatnosti i drugih oblika suradnje u javnoj arhivskoj službi.

4.1. Matični poslovi javne arhivske službe

Matična uloga HDA u javnoj arhivskoj službi u RH uključuje i pružanje potrebne stručne pomoći u zaštiti i upravljanju arhivskim gradivom u arhivima i izvan arhiva. Taj vid potpore područnim državnim arhivima i drugim posjednicima dokumentarnog i arhivskog gradiva potreban je radi usklađivanja i standardizacije osnovnih evidencija arhiva, pripreme i dostave podataka za središnje evidencije javne arhivske službe, obrade i opisa gradiva, odnosno, ujednačavanja postupanja u svim područjima djelatnosti javnih arhiva i stvaratelja/posjednika u njihovoj nadležnosti. S tim ciljem planiramo organizirati i realizirati sljedeće aktivnosti:

- predavanja i radionice za djelatnike arhiva vezano uz pojedina stručna područja rada (obrada i opis gradiva, zaštita, korištenje, stručni standardi, digitalizacija i sl.),
- instruktazne obilaske i obuku djelatnika arhiva za vođenje propisanih evidencija, obradu i opis arhivskog gradiva primjenom međunarodnih arhivističkih standarda, te primjenu alata u evidentiranju, obradi i digitalizaciji gradiva,
- stručnu podršku djelatnicima arhiva u svezi s uvođenjem novih metodologija stručnoga rada u poslovne procese arhiva,
- predavanja i radionice za stvaratelje gradiva vezano uz upravljanje gradivom (vrednovanje, primjenu klasifikacijskih planova, evidentiranje i dostavu popisa gradiva arhivu i dr.),
- tečajeve o zaštiti i obradi gradiva za djelatnike stvaratelja gradiva,
- usavršavanje djelatnika koji provode programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja radi stjecanja dodatnih znanja potrebnih za unaprjeđenje programa.

Središnje evidencije javne arhivske službe u RH koje vodi HDA redovito će se ažurirati i dopunjavati novim podacima.

Stupanjem na snagu novoga Zakona o arhivskom gradivu i arhivima dio aktivnosti bit će usmjeren pružanju podrške u njegovoj implementaciji i promociji.

4.2. Sukcesija arhivskoga gradiva bivše SFRJ

U lipnju 2004. godine stupio je na snagu Sporazum o pitanjima sukcesije između zemalja sljednica bivše Jugoslavije. Aneksom D: Arhivi uređeno je pitanje sukcesije saveznih arhiva, čime su stvoreni pravni preduvjeti za pokretanje postupka sukcesije bivših saveznih arhiva i povrata arhivskog i filmskog gradiva koje je svojevremeno odneseno s područja Hrvatske.

Prema ovom Sporazumu, Hrvatska ima pravo na svo arhivsko gradivo koje je odnešene s njezina područja, arhivsko gradivo nastalo radom bivših saveznih institucija koje je potrebno za rad državnih tijela i na dijelove saveznih arhiva koji su nastali ili se odnose na područje Hrvatske. Preostalo arhivsko gradivo saveznih institucija smatra se zajedničkom baštinom, što također treba pobliže urediti sporazumom između zemalja sljednica.

Tijekom višegodišnjih pregovora o sukcesiji, koji su prethodili parafriranju Sporazuma, Hrvatski državni arhiv je na temelju dostupnih podataka identificirao cjeline arhivskog i filmskog gradiva koje bi trebale pripasti Hrvatskoj, odnosno – u slučaju gradiva koje je odneseno s područja Hrvatske – trebalo bi biti vraćeno. Da bi se to moglo izvršiti, potrebno je sustavno evidentiranje gradiva za koje smo zainteresirani i pripremanje odgovarajućih popisa prema kojima će se sukcesija, odnosno povrat gradiva izvršiti. Do sada su održana dva sastanka predstavnika zemalja sljednica za provedbu Aneksa D. Sporazuma. Na ovim sastancima nisu raspravljeni zahtjevi pojedinih zemalja, no dogovoreno je da se pokrene projekt digitalizacije gradiva, kako onog koje se može smatrati zajedničkom baštinom zemalja sljednica, tako i onog koje je predmet zahtjeva pojedinih strana. U 2018. godini Hrvatski državni arhiv i Arhiv Republike Slovenije pripremili su prijedlog projekta koji je prijavljen za sufinanciranje sredstvima Norveškog fonda za poticanje regionalne suradnje (EEA and Norway Grants Fund for Regional Cooperation). Sredstvima ovog fonda financirat će se 85% troškova projekta. U okviru ovog trogodišnjeg programa, u kojem će pored HDA i Arhiva Slovenije sudjelovati i Arhiv Bosne i Hercegovine, Arhiv Jugoslavije i Arhiv Makedonije, s Norveškim nacionalnim arhivom kao partnerom, planira se digitalizirati 1.500.000 stranica dokumenata i uspostaviti stalnu funkciju digitalizacije gradiva u Beogradu za potrebe zemalja sljednica. Odluka o mogućem sufinanciranju bit će poznata početkom 2019. godine.

Nastavit će se istraživanje i priprema za digitalizaciju gradiva i objavu digitalnih kopija. U suradnji s ostalim arhivima koji će sudjelovati u projektu utvrdit će se popis fondova i zbirki Arhiva Jugoslavije koji će se digitalizirati te pristupiti pripremi metapodataka i gradiva. Za snimanje se planira pripremiti oko 200 000 stranica gradiva. Istraživači HDA i suradnici nastavit će obradu obavijesnih pomagala fondova i zbirki koje su predmet sukcesije. Pregledat će se zbirka mikrofilmova te obraditi i objaviti podatci o ranije snimljenom gradivu. U okviru te aktivnosti planira se rad istraživača iz HDA i suradnika u Arhivu Jugoslavije u Beogradu.

Izradit će se tehnički zahtjevi i specifikacija procesa digitalizacije, urediti potrebna infrastruktura te pripremiti nabava opreme i softvera za digitalizaciju. U okviru konzorcija projekta HDA će koordinirati aktivnosti vezane uz osiguranje

interoperabilnosti i održivosti rezultata projekta te za nabavu dijela opreme i softvera. Održat će se po jedan sastanak radnih grupa na projektu.

Zaposlenici HDA koji će raditi na projektu sudjelovat će na početnoj konferenciji projekta i predstavljati projekt na odabranim stručnim skupovima u zemljama partnera na projektu.

Održat će se jedan sastanak predstavnika nacionalnih arhiva zemalja slijednica te jedan bilateralni sastanak, na kojima će se razmotriti pitanja vezana uz provedbu Aneksa D Ugovora o pitanjima sukcesije.

4.3. Povećanje stručnih kompetencija i dijeljenje znanja

HDA će nastaviti aktivnosti u okviru članstva u međunarodnim stručnim udrugama i udruženjima, na tekućim međunarodnim arhivskim projektima u koje je uključen, kao i u pripremi i provođenju aktivnosti na području međunarodne suradnje, samostalno i u suradnji s drugim ustanovama i udrugama (Međunarodno arhivsko vijeće – ICA, Međunarodno udruženje filmskih arhiva – FIAF, Europsko udruženje filmskih arhiva – ACE, Međunarodno udruženje konzervatora – IADA, Međunarodni centar za arhivska istraživanja – ICARUS i dr.). Sudjelovat će se na sastancima EBNA-e (European Board of National Archivists), tijela koje čine ravnatelji nacionalnih arhiva zemalja članica EU, te AEG-a (Archive Experts Group), skupine stručnjaka zemalja članica za arhive, koji savjetuju Europsku komisiju o stručnim pitanjima vezanim uz arhive. Sudjelovanje na sastancima AEG napose će biti važno, budući je Republika Hrvatska 2020. predsjedavajuća zemlja Europske unije, te će i sama biti u obvezi organiziranja sastanka (i) navedene Grupe, čega će izvršni nositelj biti Hrvatski državni arhiv. Nastavit će se bilateralna suradnja s nacionalnim arhivima i arhivskim ustanovama država u okruženju. Redovito će se evidentirati aktivnosti i obveze, te dokumentacija iz područja međunarodne suradnje.

Nastavit ćemo suradnju s drugim arhivima, institutima, visokim učilištima, baštinskim ustanovama, te drugim kulturnim i znanstvenim ustanovama s kojima se planiraju i provode zajednički projekti. Kao članovi više ekspertnih grupa u domaćim i međunarodnim tijelima, djelatnici HDA sudjelovat će u njihovu radu, te davati stručna mišljenja vezana uz zaštitu arhivskoga gradiva. sudjelovat će u radu stručnih tijela i povjerenstava drugih ustanova.

Poticat ćemo zaposlenike da se stručno usavršavaju i sudjeluju u istraživačkim projektima. Nastojat ćemo u programe koje organiziramo ili u kojima sudjelujemo uključiti stručno osoblje ostalih javnih arhiva u RH.

4.4. Administrativna i tehnička podrška radnim procesima

Prema svojim zaduženjima, djelatnici HDA redovito će sudjelovati u radu Poslovnog kolegija i Stručnog vijeća HDA, te obavljati poslove u desetak stalnih povjerenstava, odbora i uredništava HDA kojih su članovi, kao i u drugim

povremenim povjerenstvima i radnim skupinama za koje će postojati potreba. Djeluje i Radničko vijeće, te osobe s posebnim ovlaštenjima na pojedinim područjima iz djelokruga HDA.

Redovito će se prikupljati i obrađivati podatci o sudjelovanju djelatnika HDA na stručnim i znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu. Obavljat će se zadatci vezani uz planiranje i izvještavanje o radu, koordiniranje posebnih programa i projekata, te prema potrebi održavati radni sastanci pojedinih stručnih grupa, odjela i odsjeka.

Obavljat će se svi pravni, financijsko-knjigovodstveni, kadrovski, administrativni, materijalni i tehnički poslovi prema važećim propisima i prema potrebama HDA. U segmentu održavanja i poboljšanja IT infrastrukture HDA provodit će se sve redovite aktivnosti kojima je cilj osigurati raspoloživost resursa i usklađenost IT sustava s potrebama ustanove.

KLASA: 001 02/18 02/06
URBROJ: 565 09/1-19-2

Zagreb, 28. siječnja 2019.

 HRVATSKI
DRŽAVNI
ARHIV
ZAGREB
Mađarska 21
RAVNATELJ:
dr. sc. Dinko Čutura